

REZUMAT

Cuvinte cheie: potențial natural și antropic, zonare turistică, arii protejate, cicloturism, strategie de marketing, percepția turiștilor

Activitatea turistică desfășurată la nivelul spațiului rural în perioada postdecembristă este una dintre cele mai dinamice forme de turism practică atât la nivel național, cât și internațional, ea putând contribui semnificativ la dezvoltarea economico – socială a spațiului rural, dar și la asigurarea prosperității comunităților rurale prin oferirea de venituri suplimentare, precum și printr-o utilizare eficientă și sustenabilă a resurselor naturale, antropice și umane. Scopul prezentei teze de doctorat este acela de a analiza piața rurală din județul Neamț, în vederea identificării și propunerii spre implementare a noi strategii de management și marketing în vederea dezvoltării turismului rural, particularizat pe diversele tipuri de turism rural ce se desfășoară pe raza județului.

Dacă în perioada de dinainte de 1989, tipul principal de pachete turistice puse la dispoziția turiștilor din România erau cele de tipul “*biletului de odihnă și tratament*”, epoca socială traversată acum la nivel național și internațional solicită predominant oferte turistice de vacanțe active ce se traduc prin punerea la dispoziția turistului, pe lângă condiții optime de odihnă și relaxare, și de servicii suplimentare care să-i permită individului să desfășoare activități ce nu-i sunt la îndemână în viața urbană cotidiană. Activități cu caracter general rural precum excursii în împrejurimi, alpinism, escalade, explorări în locuri sălbatice, plimbări sau coborâri cu barca, schi fond, schi pe piste cu grad de dificultate redus sau mediu, plimbări cu vehicule cu tracțiune animală, cicloturism; echitație, observarea naturii, fotografiere, contemplarea peisajelor, cunoașterea patrimoniului rural, cunoașterea colectivității, sărbătorile rurale, pescuitul, vânătoarea; sporturi care se practică în natură (orientare turistică, nordic-walking, gimnastică aerobă, jogging etc.) sunt cele mai comune modalități de petrecere activă a timpului liber.

Din această perspectivă considerăm că modul de abordare și strategiile turistice ce sunt la ora actuală puse în aplicare în județul Neamț trebuie revizuite și îmbunătățite pentru a putea răspunde la standarde europene cerințelor turistice prezente.

Așadar, prezenta lucrare științifică a avut ca scop analizarea pieței turismului rural din județul Neamț, în vederea identificării și propunerii spre implementare a noi strategii de management și marketing în vederea dezvoltării acestuia.

În acest sens, unul dintre capitolele lucrării și-a propus să realizeze un studiu de caz prin intermediul căruia să identifice modul în care trei structuri de primire din județul Neamț și reprezentative pentru cele trei tipuri de turism practicate în zonă răspund nevoilor turiștilor cărora le oferă servicii. Astfel, conform așteptărilor, respondenții cazați la Cabana Buhalnița au manifestat un interes crescut pentru odihnă/ tratament și drumețiile în natură, specific ecoturismului, pe când cei cazați la Pensiunea Eden pentru vizitarea mănăstirilor din zonă (specific turismului cultural-religios). Clienții cazați în cadrul Complexului Mariko Inn și-au arătat interesul, în special, pentru tranzitul turistic, al întrunirilor de afaceri/conferințelor, dar și evenimentelor festive sau sportive.

Datele colectate prin intermediul chestionarelor aplicate turiștilor ce au beneficiat de serviciile structurilor turistice menționate mai sus relevă faptul că potențialul natural al județului Neamț nu este suficient exploatat turistic, prin punerea la dispoziția clienților de extra-servicii care să pună în valoare plusul de zestre naturală și antropică de care se bucură județul Neamț.

Astfel, pentru a scoate în evidență tocmai acest aspect, capitolul 4 al prezentei lucrări și-a propus să întocmească o zonare a teritoriului județului Neamț, acesta putând fi împărțit din punct de vedere al evaluării turistice generale, în mai multe zone și subzone turistice. *Zonele turistice* consacrate și ajunse la maturitate din punct de vedere al infrastructurii turistice sunt *Ceahlău–Bicaz, Târgu–Neamț, Cheile Bicazului – Hășmaș și Piatra – Neamț*, iar *subzonele turistice*, dezvoltate în principal după anul 2000 și aflate în proces de dezvoltare, sunt *Lacul Izvorul Muntelui, Valea Tarcăului, Valea Muntelui și Roman*. Zonele turistice se desfășoară îndeosebi, în jurul Parcurilor Naționale Ceahlău și Cheile Bicazului – Hășmaș, Parcului Natural Vânători-Neamț, dar și a municipiului Piatra-Neamț, ele fiind apreciate la nivel național și chiar internațional. Subzonele turistice sunt de cele mai multe ori complementare zonelor turistice mai sus-amintite, fiind apreciate mai mult la nivel local, dar și regional atrăgând numeroși turiști din principalii poli emițători ai Regiunii de Dezvoltare Nord-Est (Iași și Bacău). Această nouă zonare turistică poate reprezenta un element deosebit de util în conturarea noii strategii de dezvoltare turistică pe termen mediu a județului Neamț în perioada următoare, prin cunoașterea mai clară a elementelor de atracție turistică ce pot fi utilizate concret de către administrațiile locale sau de către dezvoltatorii de afaceri turistice.

Un alt element important ce trebuie considerat în dezvoltarea ulterioară a strategiilor turistice este acela al ariilor protejate. În percepția multor oameni conceptul de arii protejate este limitat încă doar la sensul de conservare și protejare a anumitor zone naturale clar delimitate teritorial în care locuiesc o serie de specii ce trebuie ocrotite prin lege, formând adevărate zone ale naturii sălbatice ce contrastează prin echilibrul natural original cu forfota și dezvoltarea economică a comunităților puternic industrializate și consumeriste. Însă, foarte puțin este recunoscut faptul că zonele aflate în regim natural și seminatural constituie, de fapt, suportul vieții și implicit al dezvoltării socio-economice.

Turismul ecologic sau ecoturismul este acea formă a turismului rural care promovează călătoriile spre destinații rurale unde peisajul, flora, fauna și patrimoniul antropic reprezintă principalele atracții, motiv pentru care considerăm că ariile protejate ar trebui considerate parte integrantă a turismului rural, acestea fiind zone geografice adiacente comunităților rurale ce pot fi sustenabil utilizate turistic printr-un ecoturism practicat în mod responsabil care să pună în aplicare programe care să minimizeze efectele adverse ce ar putea apărea asupra mediului natural.

România este o țară cu o diversitate biologică ridicată, atât la nivel de ecosisteme, cât și la nivel de specii. În aceste condiții, o dată cu aderarea țării noastre la Uniunea Europeană, *comunitatea europeană a beneficiat de un aport important la capitalul natural existent*. Teritoriul județului Neamț deține un bogat patrimoniu la nivelul ariilor protejate comparativ cu multe alte județe de pe teritoriul țării noastre. Ariile naturale de interes național și local de pe teritoriul nemțean, în număr de 31, ocupă o suprafață de 56.880,20 ha, ceea ce reprezintă 9,6% din suprafața totală a județului. Dintre acestea, cele mai reprezentative și cel mai des frecventate de turiști sunt *Parcul Național Ceahlău*, cu o suprafață de 7.742,5 ha și *Parcul Național Cheile Bicazului - Hășmaș*, cu o suprafață totală de 6.937 ha. O altă arie protejată de interes național o reprezintă *Parcul Natural Vânători - Neamț* și care cuprinde 26.380 ha.

Făcând parte din sfera turismului de nișă și având la origini turismul de aventură și legături comune cu ecoturismul, cicloturismul reprezintă, de asemenea un element important ce trebuie considerat în crearea de strategii turistice datorită faptului că acesta atrage din ce în ce mai mulți adepți, înregistrând o creștere medie anuală de 4% la nivelul Uniunii Europene.

La momentul actual în România turismul pe bicicletă sau cicloturismul este încă foarte puțin dezvoltat din multe puncte de vedere: număr de practicanți, cantitatea și calitatea infrastructurii cicloturistice, materialele informative și promoționale, etc. Pe de altă parte, potențialul cicloturistic al României este foarte ridicat din toate punctele de vedere, atât pentru cicloturismul rutier, cât și pentru cicloturismul montan (mountain - biking recreativ și turistic), ceea ce oferă premise substanțiale de dezvoltare.

Teritoriul județului Neamț are un *relief favorabil cicloturismului*, deoarece este variat, dar nu excesiv de muntos, permițând circulația cicloturistică pentru toate categoriile, nu doar pentru cei bine antrenați, oferind alternanță de porțiuni cu parcurgere cu efort redus (traseu plat – zona estică a județului) sau fără efort (coborâri) și efort mai ridicat (urcușuri – zona vestică montană). De asemenea, spațiul rural al ținutului Neamțului are un *peisaj variat* și adesea foarte pitoresc și *atractiv* pentru cicloturiști: păduri diverse, dar discontinue, cu rariști și poieni, pășuni cu pomi izolați, fânețe, zone agricole tradiționale plăcute vizual, munți de diferite altitudini, chei și defilee, peșteri, cascade, lacuri, ape curgătoare de toate dimensiunile, sate cu arhitectură tradițională etc. Astfel, este ușor de evitat monotonia ce poate face neatractivă o regiune pentru multe categorii de cicloturiști. Un alt argument în favoarea cicloturismului în județul Neamț este patrimoniul natural deosebit, incluzând o multitudine și o varietate de atracții/ obiective turistice naturale: *arii protejate*, monumente ale naturii, elemente spectaculoase geomorfologice, hidrologice, biologice, având o

răspândire în multe regiuni ale țării, nu doar în zone limitate. Astfel, este atractiv cicloturismul rural de lung parcurs și pentru cei interesați în mod special de natură și nu doar de latura sportivă sau culturală.

Velotransmontana este un proiect ce vine în sprijinul ideii de integrare a a cicloturismului în strategiile de marketing turistic prin faptul că acesta oferă posibilitatea promovării a patru parcuri naționale (Parcul Național Cheile Bicazului – Hășmaș, Parcul Național Ceahlău, Parcul Național Călimani și Parcul Național Rodnei) și un parc natural (Vânători - Neamț), proiectul continuând ideea promotorilor de concepere a ciclomagistralelor pe teritoriul României, prin dezvoltarea unei rețele complexe de noi ciclotrasee de munte preponderent pe drumuri forestiere și de exploatare forestieră cu o mare acoperire geografică (regiunea Carpaților Orientali). Totodată, ciclotraseul propus reprezintă o incursiune în istoria acestor meleaguri, el identificându-se pe alocuri cu vechea graniță a Moldovei cu Imperiul Austro-Ungar. Din acest motiv, pe teritoriul bucovinean această rută încă mai este cunoscută sub denumirea *Drumul Mariei Tereza*.

Ideea de bază a acestui proiect a apărut ca urmare a proiectului de lege propus privind elaborarea unei metodologii privind organizarea Rețelei Naționale de Trasee Cicloturistice pe teritoriul României. Prin crearea ciclomagistralelor pe teritoriul României s-a putut crea o conexiune a ciclotraseelor de asfalt cu țările vecine. Ideea proiectului s-a dezvoltat din necesitatea diversificării ciclotraseelor pe teritoriul României, în special în zonele cu potențial natural și antropic deosebit pe teritoriul multor arii protejate, precum și în principalele stațiuni localizate în regiunea Carpaților Orientali.

Analizând harta ciclomagistralelor României, precum și cea a ariilor protejate și a drumurilor forestiere de pe teritoriul țării noastre, se poate observa că regiunea Carpaților Orientali oferă un potențial aparte din punct de vedere al ciclotraseelor montane. Accesul la ciclotraseele vizate se va face plecând din ciclomagistrale principale din zona Miercurea – Ciuc, respectiv a Bucovinei, iar punctele de plecare și sosire vor fi accesibile mijloacelor de transport rutiere conform legislației în vigoare.

Având în vedere faptul că în zona Carpaților Orientali există 4 parcuri naționale (Rodnei, Călimani, Ceahlău și Cheile Bicazului - Hășmaș), precum și o salbă de alte arii protejate, considerăm că ciclotraseele propuse pot constitui noi alternative de promovare turistică, în spirit ecologic și ecoturistic. Două dintre parcurile naționale mai sus-menționate, la care se adaugă și Parcul Natural Vânători – Neamț situat în împrejurimi, se află pe raza județului Neamț.

Ciclotraseele propuse prin proiect vor respecta legislația românească și europeană din domeniu, urmând a fi clasificate și introduse ulterior în circuitul cicloturistic național.

Cele 19 ciclotrasee rurale propuse pe raza județului Neamț însumează peste 2.000 km și au ca obiectiv cartarea prin GPS a principalelor regiuni turistice rurale nemțene pretabile cicloturismului (zona muntoasă Ceahlău, Giurgeu, Hășmaș, Budacu, Bistriței și Stânișoarei, zona Târgu-Neamț, Valea Bistriței, Valea Tarcăului, Valea Cuejdiului, Valea Tazlăului ș.a.), ale căror patrimoniu natural și antropic să poată fi evidențiat cicloturiștilor.

Pe fondul crizei economice globale actuale, bicicleta, ca mijloc de transport convențional, poate constitui o alternativă viabilă, ecologică și eficientă pentru vizitarea potențialului natural și antropic din zonă, precum și a ariilor protejate ale României care promovează accesul turiștilor cu mijloace de transport nepoluante.